

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. Vtrum per mortem fuerit separata vnio diuinitatis, & carnis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

ARTICVLVS I.

an conueniens fuerit Christum mori.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod non fuerit conueniens Christum mori. Illud enim quod est primum principium in aliquo genere, non disponitur per illud, quod est contrarium illi generi: sicut ignis, qui est principium caloris, nunquam potest esse frigidus: sed filius Dei est fons, & principium omnis uitae, secundum illud Plal. 35. Apud te est fons vitae, ergo uidetur quod non fuerit conueniens Christum mori.

¶ 2. Pret. Maior est defectus mortis quam morbi, quia per morbum peruenitur ad mortem: sed non fuit conueniens Christum aliquo morbo languere, ut Chrysost. dicit, ergo etiam non fuit conueniens Christum mori.

¶ 3. Pret. Dominus dicit, Ioan. 10. Ego ueni, ut uitam habeant, & abundantius habeant: sed oppositum non perdidit ad oppositum, ergo uidetur quod non fuerit conueniens Christum mori.

¶ Sed CONTRA est, quod dicitur Ioann. 10. Expectat unus homo moriatur pro populo, & non tota gens pereat: quod quidem Caiphas propheticè dicit ut Euangelista testatur.

RESPON. Dicendum, quod conueniens fuit Christum mori. Primo quidem, ad satisfaciendum pro humano genere, quod erat morti adiudicatum propter peccatum, secundum illud Gen. 2. Quacumque die comederitis, morte moriemini. Est autem conueniens satisfaciendi pro alio modus, cum aliquis de iudicet poenae, quam alius meruit, & ideo, Christus mori uoluit, ut moriendo, pro nobis satisfaceret, secundum illud 1. Pet. 3. Christus semel pro peccatis nostris mortuus est. Secundo ad ostendendum ueritatem naturae assumptae: sicut enim Eusebius dicit, Si aliter post conuersionem cum hominibus, euanescentes subito euolare fugiens mortem, ab omnibus compararetur phantasmati. Tertio, ut moriendo, nos a timore mortis liberaret, unde dicitur ad Hebraeos 2. quod communicauit carni & sanguini, ut per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, & liberaret eos, qui timore mortis per totam uitam obnoxij erant seruituti. Quarto, ut corporaliter moriendo similitudinem peccati, i. penalitatis, daret nobis exemplum moriendi spiritualiter peccato, unde dicitur Rom. 6. Quod enim mortuus est peccato, mortuus est semel: quod autem uiuit, uiuit Deo: ita & uos existimate mortuos quidem esse peccato, uiuentes autem Deo. Quinto, ut a mortuis resurgendo, & uirtutem suam ostenderet, qua mortem superauit, & nobis spem resurgendi a mortuis daret. Unde Apostolus dicit 1. ad Cor. 15. Si Christus predicatur, & resurrexit a mortuis, quomodo quidam in uobis dicunt, quod resurrectio mortuorum non est?

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Christus est fons uitae secundum quod Deus, non autem secundum quod homo: mortuus est autem secundum quod homo, non secundum quod Deus. Unde Augustinus dicit contra Felician. Absit quod Christus sic senserit mortem ut quantum in se est uita, uitam perdidit: si enim hoc ita esset, uitae fons aruisset. Sensit ergo mortem participatione humani affectus, quem sponte susceperat: non naturae suae perdidit potentiam, per quam cuncta uiuificat.

AD SECUNDVM dicendum, quod Christus non sustinuit mortem ex morbo prouenientem, ne uide-

retur ex necessitate mori propter infirmitatem naturae, sed sustinuit mortem ab exteriori illatam, cui se spontaneum obtulit, ut mors eius uoluntaria ostenderetur.

AD TERTIVM dicendum, quod unum oppositum per se non ducit ad aliud, sed quandoque per accidens: sicut frigidum, quandoque per accidens calefacit. Et hoc modo Christus, per suam mortem nos perduxit ad uitam, dum suam morte morte nostram destruxit: sicut ille, qui poenam pro alio sustinet, remouet poenam eius.

ARTICVLVS II.

Utrum in morte Christi fuerit separata diuinitas a carne.

AD SECUNDVM sic proceditur, quod in morte Christi fuerit separata diuinitas a carne. Ut n. dicit Mat. 27. Dominus in cruce pendens clamabat, Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Quod exponens Ambrosius dicit, Clamabat homo, separatione diuinitatis moriturus: nam cum diuinitas a morte libera sit, utique mors ibi esse non poterat, nisi uita discederet, quia uita diuinitas est. Et sic uerum, quod in morte Christi sit diuinitas separata a carne.

¶ 2. Pret. Remoto medio, separatur extrema: sed diuinitas unita est carni mediante anima, ut supra habitum est. Ergo uidetur quod cum in morte Christi anima sit separata a carne, quod per consequens diuinitas sit a carne separata.

¶ 3. Pret. Maior est uirtus uiuificationis Dei quam animae: sed corpus mori non poterat, nisi anima separata, ergo multo minus mori poterat, nisi separata diuinitate.

¶ Sed CONTRA est, quod ea, quae sunt humanae naturae, non differunt de filio Dei, nisi ratione unionis, ut supra habitum est. Sed de filio Dei dicitur, quod conuenit corpori Christi post mortem, si esse sepultum, ut patet in Symbolo fidei, ubi dicitur quod filius Dei conceptus est, & natus ex Virgine, passus, mortuus & sepultus. Ergo corpus Christi non fuit in morte a diuinitate separatum.

RESPON. Dicendum, quod illud, quod per gratiam Dei conceditur nunquam absque culpa reuocatur. Unde dicitur Rom. 11. quod sine penitentia sunt dona Dei & uocatio. Multo autem maior est gratia unionis, per quam diuinitas unita est carni Christi in persona, quam gratia adoptionis, per quam alij iustificantur, & est magis permanens ex sui ratione, quia haec gratia ordinatur ad unionem personalem, gratia autem adoptionis ad quandam unionem affectualem, & tamen uidemus quod gratia adoptionis nunquam perdit sine culpa. Cum igitur in Christo nullum fuerit peccatum, impossi-

Tertia S. Thomae.

Siber Questionis quinquagesime Articuli secundum.

Tulius clarus. In corpore uerba conclusio: Caro Christi remanet unita uerbo Dei post mortem. Probat ratione & auctoritate. Ratio est: Donum quod per gratiam Dei conceditur, nunquam reuocatur sine culpa: sed gratia unionis est maius donum & permanentius ex sua ratione quam gratia adoptionis, quae nunquam perditur sine culpa, ergo maior probatur auctoritate Apostoli. Minor quoad primam partem conparationis, quia maius est, esse Deum personaliter quam esse sanctum. Quod ad secundam uero, quia unio personalis est permanentior, quam unio affectualis. Auctoritas est Damasceni.

Aduerte hic, quod quia illa maior. Nullum donum diuinae gratiae perditur sine culpa, locum habet in donis permanentibus: non autem in his donis, quae solum consistunt in quodam fieri, ut donum prophetiae uel assistentiae, ut gratia miraculorum, quae altero duorum modorum conceditur. Haec enim, quia non sunt dona permanentia, perditur, hoc est, non semper habentur absque culpa (ut patet) & absque Dei penitentia. Et propterea Auctor uicens illa maiore ex auctoritate Apostoli, sub iungit non postquam (ut sub iungendum expectabatur) sed comparatiuum respectu doni gratiae adoptionis: quam constat non cessare sine culpa, & compara-

3. d. 3. q. 2. ar. 1. q. 1. & dist. 21. q. 1. art. 1. q. 2. & quod. 2. ar. 1. co. 3. q. 2. ar. 6. co. & op. 3. 236. & 237. & op. 6. ca. 19. fin. libro in Luc. in cit. de consens. spūs. le. sus in med. 10. 5. q. 6. ar. 4. q. 16. ar. 4. X 4 uit

In cas. Pet. ca. 11. p. 106.

que illam, & quoad maiorem simplicitatem, & quo ad maiorem tatem, secundum illud quod requiritur ad propositum, hoc est secundum permanentiam. Ut hic scires, quod maior habet locum in hac materia: quia gratia unionis est de genere donorum permanentium, & quod multo magis habet locum in proposito: tum, quia est excellentius donum quam gratia adoptionis: tum, quia est permanentius. Et de prima quidem excellentia, licet a quibusdam dubietur. Si quis tamen libenter rationem allatam (scilicet gratia unionis constituit unitum esse personaliter Deum: gratia autem adoptionis constituit esse sanctum sed longe maius esse Deum personaliter quam esse sanctum) manifeste videre poterit, sententiam hac esse veram. In cuius signum, cum communicasset se Deus secundum naturalem similitudinem beneficium creationis: & postea secundum naturalem similitudinem beneficium adoptionis (& hac duo fuerant communia Angelo & homini) ad ultimum referuimus, ut tanquam summum, communicare se personaliter, & hoc soli homini. Et ex hoc homo constitutus est supra Angelos, ut Apostulus ad Heb. probat.

1.3. orrh. ff. c.27. cir. ff.

In epi. 120. ex c.6. & 10. 192.

3. di. 21. q. 7. art. 1. q. 2. & quod. ar. 1. co. & op. 3. c. 236. & op. 60. c. 19. h. & ff. 21.

bile fuit quod solueretur unio diuinitatis a carne ipsius. & ideo sicut ante mortem caro Christi unita fuit secundum personam & hypostasim uerbo Dei, ita, & remansit unita post mortem, ut scilicet non esset alia hypostasis uerbi Dei & carnis Christi post mortem, ut Dam. * dicit in 3. li.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod derelictio illa non est referenda ad solutionem unionis personalis: sed ad hoc quod Deus pater eum exposuit passio. unde derelinquere ibi, non est aliud quam non protegere a persequeribus, uel dicit se derelictum quantum ad illam orationem, qua dixerat, pater si fieri potest, transeat a me calix iste, ut Aug. * exponit in lib. de Gratia s. u. Testam.

AD SECVNDVM dicendum, quod uerbum Dei dicitur unitum carni mediante anima, in quantum caro per animam pertinet ad humanam naturam, quam filius Dei assumere intendebat: non autem ita quod anima sit quasi medium ligans unita. Habet autem caro ab anima, quod pertinet ad humanam naturam, etiam postquam anima separatur ab ea, in quantum. In carne mortua remanet ex diuina ordinatione quidam ordo resurrectionis. & ideo non tollitur unio diuinitatis ad carnem.

AD TERTIVM dicendum, quod anima habet vim uiuificandi formaliter. & ideo ea presente, & unita formaliter, necesse est corpus esse uiuum. Diuinitas autem non habet vim uiuificandi formaliter, sed effectiue: non enim potest esse corporis forma. & ideo non est necesse, quod manente unione diuinitatis ad carnem, caro sit uiua, quia Deus non ex necessitate agit, sed ex uoluntate.

ARTICVLVS III.
Utrum in morte Christi fuerit facta separatio diuinitatis ab anima.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod in morte Christi fuerit facta separatio diuinitatis ab anima. Dicit enim Dominus Ioann. 10. Ne mo tollit animam meam a me, sed ego pono eam, & iterum sumo eam. Non autem uidetur quod corpus animam ponere possit, eam a se separando: quia anima non subiicitur potestati corporis, sed potius e conuerso. & sic uidetur quod Christo, secundum quod est uerbum Dei, conueniat animam suam ponere: hoc autem est, eam a se separare. ergo per mortem anima eius fuit a

diuinitate separata.

¶ 2. Præ. Athanas. * dicit male dictum quod totum hominem quem assumpsit Dei filius, denuo assumptum uel liberatum, tertia die mortuis resurrexisset non confitetur: sed non potuit totus homo denuo assumi, nisi aliquando fuerit totus homo a uerbo Dei separatus: totus autem homo componitur ex anima & corpore: ergo aliquando fuit facta separatio diuinitatis & a corpore & ab anima.

¶ 3. Præ. Propter unionem ad totum hominem, filius Dei uere dicitur homo. Si ergo soluta unione anime, & corporis per mortem, uerbum Dei remansit unitum anime, sequeretur, quod uere dicitur potuisset, filium Dei esse animam: hoc autem est falsum, quia cum anima sit forma corporis, sequeretur quod uerbum Dei fuerit corporis forma, quod est impossibile. ergo in morte Christi anima fuit a uerbo Dei separata.

¶ 4. Præ. Anima & corpus ab inuicem separata, non sunt una hypostasis, sed due. Si igitur uerbum Dei remansit unitum tam corpori quam anime Christi separatis eis ab inuicem per mortem Christi, uidetur sequi quod uerbum Dei durante morte Christi, fuerit due hypostasies, quod est inconueniens. non ergo post mortem Christi remansit anima uerbo unita.

SED CONTRA est, quod dicit Dam. * in 3. li. Esti Christus mortuus est ut homo, & sancta eius anima ab in contaminato diuersa est corpore: diuinitas tamen inseparabilis ab utrisque permansit, ab anima dico, & corpore.

RESPOND. Dicendum, quod anima unita est uerbo Dei immediatius, & per prius quam corpus, cum corpus unitum sit uerbo Dei mediante anima; ut supra dictum est. Cum ergo uerbum in Dei non sit separatum in morte a corpore, multo minus separatum est ab anima. Unde si cut de filio Dei predicatur, id quod conuenit corpori ab anima separato, esse sepultum: ita de eo in simbolo dicitur, quod descendit ad inferos, quia anima eius a corpore separata, descendit ad inferos.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Aug. * exponens illud uerbum Io. inquit, cum Christus sit uerbum, anima & caro, uerbum ex eo quod est uerbum, ponat animam, an ex eo quod est ani-

esse substantiale, quam accidentale, & esse substantiale diuinum hypostaticum, quam esse accidentale diuinum adoptiuum: tanto permanentius diuina gratia donum est unio personalis carnis ad uerbum Dei, quam gratia adoptionis filiorum Dei.

¶ In responsione ad tertium, percipe quod Auditor respondet & ad comparationem inter Deum & animam in uiuificando, per hoc quod secundum diuersa causarum genera utrique conuenit uiuificare: ac per hoc comparatio inefficax est, & sophistica inferi, & responderet tamen questionem, uiuificandi modum uiuificandi effectiue conuenientem Deo per hoc, quod Deus non necessitate nature, sed uoluntarie uiuificat: Et intendit per hoc, quod licet deitas personaliter fuerit presens carni Christi post mortem & haberet maximam uirtutem uiuificandi effectiue, non propterea sequitur, quod effectiue tunc uiuificaret carnem Christi: quia non uiuificat naturaliter necessitate, sed uoluntarie: anima autem presens carni, & uiuificat formaliter, & ex necessitate nature.

Super Questionibus quinquagesimo articulo tertium.

Tertius clarus. In corpore uerbum conclusio. In morte Christi non fuit separata deitas ab anima. probatur dupliciter. Primo ratione. Verbum Dei non est separatum in morte a corpore, ergo multo minus ab anima. Probatur sequens: quia anima unita est uerbo immediatius quam corpus. Deinde auctoritate Symboli. Quia descendit ad inferos. Omnia clara sunt ex supradictis.

¶ In responsione ad primum, aduerte quod responsio secundum expositionem Augustini...